

آنتونی کنی ترجمه رضا یعقوبی

تاریخ فلسفه غرب

۴

فلسفه در جهان جدید

بنگاه ترجمه و نشر
کتاب پارسه

سرشناسه: کنی، آنتونی، ۱۹۳۱ - م. Kenny, Anthony
عنوان و نام پدیدآور: تاریخ فلسفه غرب (فلسفه در جهان جدید) / آنتونی کنی / رضا یعقوبی
مشخصات نشر: تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه ۱۳۹۸

مشخصات ظاهری: ج ۴

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۳-۵۶۳-۴

شابک دوره ۳-۳۷۵-۲۵۳-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا

یادداشت: عنوان اصلی: A new history of Western philosophy, 2006

یادداشت: واژه‌نامه / کتابنامه / نمایه

مندرجات: ج ۱. فلسفه باستان. ج ۲. فلسفه قرون وسطی. ج ۳. پیدایش فلسفه جدید. ج ۴. فلسفه در جهان جدید

موضوع: فلسفه -- تاریخ

رده‌بندی کنگره: B ۷۲ ۳ ۱۳۹۸ ت ۹ ک / ۷۲

رده‌بندی دیویی: ۱۹۰

شماره کتابشناسی ملی: ۵۲۰۶۵۵۵

■ تاریخ فلسفه غرب (فلسفه در جهان جدید)

ترجمه رضا یعقوبی

آنتونی کنی

بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه

آماده‌سازی و تولید:

چاپ: احمدی

طراحی گرافیک: پرویز بیانی

نوبت و شمارگان: چاپ سوم ۱۴۰۰، ۱۱۰۰ نسخه

همه حقوق چاپ و نشر برای بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه محفوظ است.

هرگونه اقتباس از این اثر، منوط به دریافت اجازه کتبی از ناشر است.

بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه

تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخررازی، خیابان شهدای ژاندارمری شرقی، پلاک ۷۴،

طبقه سوم، تلفن، ۰۵۶۴۷۷۴۰۵

www.parsehbook.com / info@parsehbook.com

@ketabeparseh

فروشگاه: تهران، خیابان ولیعصر، روبروی دوراهی یوسف‌آباد، پلاک ۱۹۴۱

تلفن: ۸۸۹۱۸۹۴

فهرست

۱۳	مقدمه مترجم
۱۷	مقدمه
۳۱	۱. از بنتمام تا نیچه
۳۱	سودگرایی بنتمام
۳۶	جان استوارت میل و تکامل
۳۵	فلسفه اراده شوپنهاور
۳۹	اخلاق و دین از نگاه کیرکگارد
۴۲	ماتریالیسم دیالکتیک
۴۸	داروین و انتخاب طبیعی
۵۴	جان هنری نیومن
۵۶	نیچه
۶۱	۲. از پیرس تا استراوسون
۶۱	پیرس و پراگماتیسم
۷۳	پراگماتیسم و روانشناسی نزد ویلیام جیمز
۷۷	ایده آلیسم انگلیسی و منتقدانش
۷۹	ریاضیات، منطق و زبان از نگاه برتراند راسل

۱۰ ■ تاریخ فلسفه غرب

۸۶	رسالة ویتگنشتاین
۹۱	پوزیتیویسم منطقی
۹۴	فلسفه متأخر ویتگنشتاین
۹۷	فلسفه تحلیلی بعد از ویتگنشتاین

۱۰۹	۳. از فروید تا دریدا
۱۱۰	فروید و روان کاوی
۱۱۶	پدیدارشناسی هوسرل
۱۲۲	اگزیستانسیالیسم هایدگر
۱۲۷	اگزیستانسیالیسم سارتر
۱۳۲	ژاک دریدا

۱۴۱	۴. منطق
۱۴۱	منطق تجربه گرای میل
۱۴۵	بازتاسیس منطق توسط فرگه
۱۵۴	استقرا و قیاس محتمل از نگاه پیرس
۱۵۷	ماجرای مبادی ریاضیات
۱۶۶	منطق موجهاات جدید

۱۷۳	۵. زبان
۱۷۳	معنا و مصداق از نگاه فرگه
۱۷۸	زبان و صدق از نگاه پراگماتیست ها
۱۸۳	نظریه وصف های راسل
۱۸۷	نظریه تصویری گزاره
۱۹۳	بازی های زبانی و زبان خصوصی

۲۰۱	۶. معرفت شناسی
۲۰۱	دو تجربه گرای فصیح
۲۰۹	روش های علم از نگاه پیرس

فهرست ■ ۱۱

۲۱۵	منطق، روان‌شناسی و معرفت‌شناسی از نگاه فرگه
۲۲۱	معرفت از طریق آشنایی و معرفت از طریق توصیف
۲۲۴	تعلیق هوسرل
۲۲۷	یقین از نگاه ویتگنشتاین
۲۳۱	۷. مابعدالطبیعه
۲۳۱	گوناگونی‌های ایده‌آلیسم
۲۳۷	مابعدالطبیعه و غایت‌شناسی
۲۴۱	واقع‌گرایی در مقابل اسم‌گرایی
۲۴۵	اول، دوم و سوم نزد پیرس
۲۵۰	مابعدالطبیعه‌ا تمیسم منطقی
۲۵۲	مابعدالطبیعه خوب و بد
۲۵۹	۸. فلسفه ذهن
۲۵۹	انتگیزه و قصد از نگاه بنتام
۲۶۳	عقل، فاهمه و اراده
۲۶۷	روانشناسی تجربی در مقابل علم النفس
۲۷۱	ناخودآگاه فرویدی
۲۷۷	روانشناسی فلسفی در رساله
۲۸۰	روی آوردگی
۲۸۴	فلسفه ذهن متأخر ویتگنشتاین
۲۹۳	۹. اخلاق
۲۹۳	بیشترین رفاه برای بیشترین تعداد
۲۹۹	اصلاح سودگرایی
۳۰۳	ترک تعلق از نگاه شوپنهاور
۳۰۹	صعود اخلاقی نزد کبر کگارد
۳۱۳	نیچه و بازسنجی ارزش‌ها
۳۲۰	اخلاق تحلیلی

مقدمه مترجم

اکنون که به لطف و یاری خداوند چهارمین و آخرین جلد از مجلدهای تاریخ فلسفه غرب آنتونی کنی در دسترس ایرانیان و فارسی‌زبانان قرار می‌گیرد، همچنانکه انتظار می‌رفت این مجلدها با اقبال عام روبرو شدند و صاحب‌ظنون بر صورت و معنی آن آفرین گفتند و شیوه سخن و طرز پرداخت مطلب توسط مؤلف را پسندیدند و شاهد حلالت سخنش را چشیدند و رقعۀ منشآتش را همچون کاغذ زر خریدند. خلأ وجود چنین منبعی در ایران و جهان بارز بود و در کشور ما بارزتر و لازم‌تر و این مهم به سعی و تلاشی شبانه‌روزی برآورده شد و دورۀ کاملی از تاریخ فلسفه با نگاه تحلیلی که مهم‌ترین ویژگی‌اش وضوح و روشنایی و دقت و فراست است، در اختیار همگان قرار گرفت و فلسفه‌خوانی و فلسفه‌ورزی و فلسفه‌آموزی را برای علاقه‌مندان و مخاطبان سهل‌تر و دقیق‌تر کرد.

خواننده در این مجلد با آخرین فلاسفۀ بزرگ غرب آشنا خواهد شد و علاوه بر فلاسفۀ تحلیلی پس از ویتگنشتاین، مکتب فرانکفورت، ریچارد رورتی، یورگن هابرماس، آلوین پلاتینگا و... را نیز خواهد شناخت که تا کنون در تاریخ فلسفه‌ای به این جامعیت به آن‌ها پرداخته نشده است. کنی بجز این کتاب چهار جلدی، کتاب مختصر دیگری هم

دارد با عنوان تاریخچهٔ مصور فلسفهٔ غرب^۱ که ویراست جدید آن در سال ۲۰۱۹ منتشر شده و حاوی اضافاتی است که در این جلد چهارم نیامده بود اما به حکم اینکه آن مجلد رونوشت چکیده و فشردهٔ همین چهار جلد است، ترجمهٔ آن تکرار مکررات است و تنها حُسن‌اش همین است که ویراست تازه‌ای پیدا کرده و فلاسفهٔ تازه‌تری در آن گنجانده شده است. ما هم فصل‌های مربوط به آن فلاسفهٔ تازه‌تر را از آن کتاب ترجمه کردیم و در پیوست همین جلد گنجانیدیم تا کتاب به نهایت کمال خود برسد و از ترجمه نشدن آن مجلد کوچک، خللی پیش نیاید. باشد که «مقبول طبع مردم صاحب نظر شود».

مؤلف در مقدمهٔ جلد اول، هم از تاریخ فلسفه گفت و هم از چیستی و چرایی فلسفه و به دلیل بالا بودن تب برخی فلسفه‌های خاص در ایران باید این نکته را هم اضافه کنم که تاریخ فلسفه، مراجعهٔ مدام و دائم به بنیان‌هاست. بازاندیشی بنیان‌هاست و برخلاف رشته‌های دیگر مثل علوم طبیعی همیشه به گذشتهٔ خود نیاز دارد و اتکای انکارناپذیری به تاریخ خود دارد. این نگرش نقطهٔ مقابل نگرش افرادی است که تاریخ فلسفه را تاریخ شکست و گسست و مرگ اندیشه‌های پیشین می‌دانند و با این ترفند، فلسفهٔ دلخواه خود را آخرین مرحلهٔ تکامل فلسفی می‌دانند و می‌کشند آن فلسفه را مرحله‌ای از فکر تلقی کنند که محصول تاریخ است و غیر از آن راهی به دهی نیست. روشن است که این گونه اندیشه‌ها منجر به توقف و فلج فکری مردمان می‌شوند و توهم تکامل‌گرایی موجود در آن‌ها راه را بر اندیشه‌ورزی می‌بندد. ما در مقاله‌ای با عنوان «فلسفه و تاریخ‌نگاری فلسفه»^۲ کوشیدیم زهر غلبهٔ این گونه نگرش را بگیریم و تالی‌های فاسد آن را بر اهل اندیشه نمایان کنیم. برای اطلاع از نگرش مؤلف کتاب به تاریخ فلسفه به مقدمهٔ جلد اول این کتاب و نیز مقالهٔ مذکور مراجعه فرمایید.

در عنوان دو مجلد آخر این کتاب از واژهٔ modern استفاده شده و ما در هر دو عنوان آن را «جدید» ترجمه کردیم و از آوردن معادل انگلیسی آن پرهیز کردیم. به این دلیل که

1. *An illustrated brief history of western philosophy*

۲. منتشر شده در ماهنامهٔ اندیشه پویا، شمارهٔ ۶۴، بهمن ۱۳۹۸. نیز در وبسایت شخصی راقم این سطور

در دسترس است.

مدرن (جدید) همیشه به معنای مدرنیسم نیست و اینجا صرفاً اشاره به دوره زمانی بررسی شده دارد نه یک مکتب فکری و نگرش خاص. در این موقعیت، ترجمه modern به نحوی که حاکی از مدرنیسم باشد، معنای عکس می‌رساند، چون دوره جدید حاوی فلسفه‌های سنت‌گرا و ضد مدرنیته و ضد مدرنیسم هم هست و در عنوان این دو جلد، اشاره صرفاً به دوره زمانی است نه چیز دیگری.

با بیان چند نکته درباره ترجمه این جلد، گفتار حاضر را به پایان می‌بریم. ترجمه رایج state of affairs «وضعیت امور» است اما واژه «وضعیت» به تنهایی همین معنا را دارد و «امور» اضافه است. وضعیت، همیشه وضعیت چیزی است و امور هم در معنا آن قدر اعم است که هر وضعیتی بی‌شک وضعیت امور است. به این ترکیب‌ها نگاه کنید: وضعیت زنبورها، وضعیت جوامع، وضعیت طبیعت. هر چه در این ترکیب‌ها بیاوریم، در نهایت به معنای وضعیت آن امور است و جالب اینجاست که مترجمان محترم می‌توانند ترجمه این اصطلاح به وضعیت را در فرهنگ‌های رایج بیابند و بر مدعای ما صحه بگذارند. این نکته در نظریه تصویری معنای ویتگنشتاین توضیح بیشتری می‌یابد. چون طبق این نظریه، گزاره‌ها نمایان‌گر شکل منطقی جهان‌اند و از وضعیت‌ها (state of affairs) حکایت می‌کنند. دیگر معادلی که باید درباره آن توضیح دهیم، ترجمه principle of verification به «اصل اثبات» است. در حالی که سابق بر این به «اصل تحقیق‌پذیری» ترجمه می‌شد. این اصطلاح یکی از پرکاربردترین اصطلاح‌های حلقه وین است. اعضای حلقه وین که موسس مکتب پوزیتیویسم منطقی‌اند، معتقدند که هر گزاره‌ای در نهایت باید توسط تجربه «اثبات» (verify) شود. اگر تجربه، آن را اثبات نکند، گزاره بی‌معنا می‌شود. مترجمان اولیه، به خاطر اینکه می‌دیدند از نظر آن‌ها باید بشود گزاره‌ها را به لحاظ تجربی اثبات کرد و تحقیق تجربی به عمل آورد، این معادل را انتخاب کرده‌اند اما اشکال اینجاست که حتی می‌شود درباره گزاره‌های ایده‌آلیستی و مابعدالطبیعی غلیظ هم تحقیق کرد. اما نمی‌شود به لحاظ تجربی اثبات کرد. مسئله بر سر این است که آیا تجربه آن‌ها را «اثبات» می‌کند تا واجد معنا دانسته شوند یا نه؟ پس ترجمه درست این اصطلاح «اصل اثبات» است و verifiable را هم باید اثبات‌پذیر ترجمه کرد نه تحقیق‌پذیر.